

Kielellisesti ja kulttuurisesti moninainen varhaiskasvatuksen palveluohjaus

Tältä sivulta saat tietoa tärkeistä asioista, jotka voivat tulla puheeksi kun keskusteleet varhaiskasvatuksesta maahanmuuttotilanteen lapsen huoltajan kanssa.

Palveluohjaus perustuu varhaiskasvatuslakiin (16 §): *Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatukseen oikeutetun lapsen vanhemmille tai muille huoltajille neuvontaa ja ohjausta heidän käytettävissään olevista varhaiskasvatuspalveluista. Ohjauksessa on selvitettävä varhaiskasvatuksen eri toimintamuodot ja tarjolla olevat vaihtoehdot sekä muut seikat, joilla on vaikutusta lapsen varhaiskasvatuksen järjestämiseen.*

Varhaiskasvatusikäisen lapsen vanhemmille tai muille huoltajille annetaan **palveluohjausta**, jonka aikana heille kerrotaan millaisia varhaiskasvatuksen palveluita he voivat käyttää. Varhaiskasvatuksen henkilöstön lisäksi jokainen neuvolan ja lapsiperhepalveluiden työntekijä kohtaa työssään maahanmuuttotilanteisia lapsia ja perheitä. Näille lapsille ja perheille kerrotaan näistä asioista:

- suomalaisesta yhteiskunnasta
- erilaisista palveluista
- koulutusjärjestelmästä
- opinpolusta.

Samalla asiakkaille tarjotaan tärkeää matalan kynnyksen palveluohjausta ja rakennetaan luottamusta sekä hyvää yhteistyötä huoltajien kanssa perheiden tarpeiden mukaisesti. Palveluohjausta annetaan lapsen aloituskeskustelussa ja varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelussa sekä aina tarpeen mukaan.

Asiakastilanteissa on tärkeää ottaa huomioon asiakkaan kielellinen ja kulttuurinen tausta. Näin voi muodostaa aidon vuoropuhelun asiakkaan kanssa, ja asiakkaan asioita on helpompi edistää yhdessä.

Varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee huolehtia, että kunnassa järjestettävästä varhaiskasvatuksesta tarjotaan tietoa huoltajille ja yhteistyötahoille. Yhteistyötahoja ovat esimerkiksi kotoutumisesta vastaavat tahot, hyvinvointialueiden toimijat ja työvoimahallinto.

Lue lisää varhaiskasvatuksen palveluohjauksesta <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatuksen-palveluohjaus-ja-neuvonta#anchor-palveluohjaus-varhaiskasvatukseen>

Tulkki mukaan keskusteluihin

Palveluohjauksen tulee olla kielellisesti saavutettavaa. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että huoltajilla tulee olla mahdollisuus saada tietoa, tulla ymmärretyksi ja ymmärtää saamansa ohjeet esimerkiksi **tulkkauksen** avulla. Tarvittaessa huoltajan ja henkilöstön välisiin keskusteluihin tilataan tulkki, jotta kaikki osapuolet ymmärtävät toisiaan. Tulkin käyttö on sekä huoltajien että henkilöstön oikeus (Hallintolaki 434/2003, 26 §).

Huoltajilta kysytään, minkä kielen tai murteen tulkin he haluavat. Huoltajille kerrotaan, että tulkki

tulkkaa kaiken, mitä henkilöstö ja huoltaja keskusteleivat, ja että tulkki on vaitiolovelvollinen ja puolueeton. Tulkkauspalvelu on huoltajalle maksuton.

Maahanmuuttotastaisten tulkkauspalvelut Opetushallituksen sivuilla <https://www.oph.fi/fi/teemat-ja-kehittaminen/maahanmuuttotastaisten-tulkkauspalvelut>

On tärkeää varmistaa, että huoltajat ovat ymmärtäneet käsitteet ja saamansa ohjeet. Keskustelun aikana selitetään tarpeen mukaan käsitteitä sekä tehdään lisäkysymyksiä, jotta voidaan olla varmoja, että huoltaja ymmärtää annetut ohjeet. Keskustelussa myös annetaan aikaa vastaamiselle ja ymmärtämiselle, puhutaan selkeästi ja tarvittaessa toistetaan.

Lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen

Varhaiskasvatus on tärkeä osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Varhaiskasvatus tarkoittaa ennen koulua tapahtuvaa kasvatustyötä, eli esimerkiksi päiväkotitoimintaa.

Varhaiskasvatuksesta säädetään varhaiskasvatuslaissa (540/2018). Varhaiskasvatusta ohjaavat lain lisäksi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022), joka on Opetushallituksen antama velvoittava asiakirja. Varhaiskasvatusta ohjaavat myös paikalliset käytännöt. Jokaiselle lapselle laaditaan lisäksi lapsen oma **varhaiskasvatussuunnitelma** (lapsen vasu). Ohjaavasta lainsäädännöstä ja asiakirjoista on hyvä keskustella huoltajien kanssa.

Lapsella on oikeus osallistua varhaiskasvatukseen ennen kouluikää. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lapsen kasvua, kehitystä, oppimista ja hyvinvointia yhteistyössä vanhempien kanssa.

Huoltajilla on ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta, ja varhaiskasvatus täydentää ja tukee tätä kasvatustyötä. Yhteistyön ja vastuun jakautumisesta (esimerkiksi lapsen äidinkielen tai äidinkielten opettamisesta, lapsen sairastumisesta tai tukitoimien toteuttamisesta) keskustellaan huoltajien kanssa viimeistään lapsen **varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelussa**.

Säännöllisen varhaiskasvatuksen merkitys

Varhaislapsuus on intensiivistä kehityksen ja oppimisen aikaa. Keskeiset kehitykselliset muutokset tapahtuvat jo ennen kouluikää. Siksi se, mitä lasten elämässä tapahtuu tuona aikana, on merkityksellistä sekä lapsen tämänhetkisen että tulevan elämän kannalta.

Säännöllisellä ja laadukkaalla varhaiskasvatuksella on tutkimusten mukaan lukuisia myönteisiä vaikutuksia lapselle. Varhaiskasvatusta kehitetään ja uudistetaan aktiivisesti tutkimustietoon perustuen. Tutkimuksissa on esimerkiksi todettu, että mitä enemmän lapsi altistuu opittavalle kielelle, sitä paremmin lapsi sen oppii. Lapsen kielenkehitystä ei haittaa monikielinen ympäristö.

Varhaiskasvatuksen toimintamuodot ja henkilöstö

Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja avoimessa varhaiskasvatuksessa. Huoltajan kanssa on hyvä keskustella lapselle sopivasta toimintamuodosta sekä lapsen varhaiskasvatuksen **opetuskielen** valinnasta. Kielivalintaan vaikuttaa esimerkiksi se, että kaksikielisessä kunnassa huoltajalle saatetaan tarjota kielikurssia toisella kotimaisella kielellä (ruotsi) kun taas lapsen varhaiskasvatus järjestetään toisella kotimaisella kielellä (suomi).

Huoltajille on hyvä selittää, että varhaiskasvatuksen **henkilöstö on korkeasti koulutettua**, ja että heillä on ammatillista osaamista liittyen varhaiskasvatusikäisten lasten sosiaalisemotionaaliseen

kehitykseen ja oppimisen tukemiseen. On tärkeää myös kertoa huoltajille, että varhaiskasvatuksessa ei voi työskennellä ilman riittävää koulutusta, ja että varhaiskasvatuksen eri ammattinimikkeillä työskenteleviä arvostetaan ammattilaisina. Huoltajille voi kertoa, että henkilöstön rikostausta selvitetään ennen kuin he aloittavat työskentelyn.

Varhaiskasvatuksen toimintamuodot ja järjestäminen <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tietoa-varhaiskasvatuksesta-monialaisen-yhteistyon-tueksi#anchor-varhaiskasvatuksen-toimintamuodot-ja-varhaiskasvatuksen-jarjestaminen>

Varhaiskasvatus on lapsen oikeus <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tietoa-varhaiskasvatuksesta-monialaisen-yhteistyon-tueksi#anchor-varhaiskasvatus-on-lapsen-oikeus>

Varhaiskasvatuspaikan hakemisesta ja aloituksesta <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatuksen-palveluohjaus-ja-neuvonta#anchor-kun-lapsen-varhaiskasvatuksen-aloitus-tulee-ajankohtaiseksi>

Mitä taitoja varhaiskasvatuksessa harjoitellaan <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tietoa-varhaiskasvatuksesta-monialaisen-yhteistyon-tueksi#anchor-mita-taitoja-varhaiskasvatuksessa-opetellaan>

Varhaiskasvatus perustuu tutkimukseen <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tietoa-varhaiskasvatuksesta-monialaisen-yhteistyon-tueksi#anchor-varhaiskasvatus-perustuu-tutkimukseen>

Varhaiskasvatuksen toiminnasta <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tietoa-varhaiskasvatuksesta-monialaisen-yhteistyon-tueksi#anchor-varhaiskasvatuksen-toiminta-on-suunniteltua-ja-tavoitteellista>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ePerusteet -palvelussa <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/kooste/varhaiskasvatus>

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Varhaiskasvatuksessa arvostetaan yhteisön ja ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Hyvä kasvatusyhteistyö edellyttää ammatillista, avointa ja kunnioittavaa suhtautumista monimuotoisiin perheisiin ja perheiden erilaisiin kieliin, kulttuureihin, katsomuksiin ja uskontoihin, perinteisiin sekä kasvatusnäkemysiin. Lasten perheidentiteettiä ja perhesuhteita tuetaan siten, että jokainen lapsi voi kokea oman perheensä arvokkaaksi.

Huoltajilla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua lapsen varhaiskasvatukseen esimerkiksi niin, että he voivat tulla lukemaan kirjaa omalla kielellään tai kertomaan omasta kulttuuristaan. Henkilöstön aktiivisuus tukee huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja heidän osallisuuttaan. Näin kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta tulee luonteva osa lapsen varhaiskasvatuspäivää.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman (lapsen vasu) avulla sovitaan, miten lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tuetaan lapsen senhetkisten tarpeiden mukaisesti varhaiskasvatuksessa. Lapsen vasuun voidaan kirjata perheen kielelliseen, kulttuuriseen tai katsomukselliseen taustaan liittyvät toiveet ja yhdessä sovitut asiat, kuten esimerkiksi kotikielet ja tulkkauspalveluiden käyttö. Lisäksi

lapsen vasuun kirjataan tavoitteet ja menetelmät, miten edistetään monipuolisesti lapsen kielitaidon sekä kieli- ja kulttuuri-identiteettien ja itsetunnon kehittymistä.

Kotoutumiselle on annettava aikaa

Varhaiskasvatus on tärkeä osa lapsen ja perheen suomalaiseen yhteiskuntaan **kotoutumista**. Huoltajien on hyvä huolehtia siitä, että lapsen äidinkieli on ilmoitettu oikein väestötietojärjestelmään. Huoltajien kanssa tulee keskustella siitä, mitä päivittäinen ja säännöllinen osallistuminen varhaiskasvatukseen mahdollistaa lapselle: muun muassa suomen tai ruotsin kielen oppimisen, kavereiden saamisen, yhteisöön kuulumisen sekä tutustumisen lähiympäristöön ja suomalaisiin tapoihin. Jos lapsen äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame, niin äidinkielen opettamisesta vastaavat huoltajat.

Katsomuskasvatuksesta keskustellaan huoltajan kanssa

Katsomuskasvatusta ja katsomuskasvatuksellisesta toiminnasta viestimisestä on tärkeää viestiä huoltajille jo varhaiskasvatukseen tutustumisvaiheessa. Lisäksi huoltajan kanssa voidaan keskustella esimerkiksi perheen juhlaperinteistä. Katsomuskasvatuksen tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuurisen ja katsomuksellisen identiteetin kehittymistä.

Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksessa yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja muut katsomukset. Lasten kanssa tarkastellaan myös laajemmin uskontoja ja katsomuksia. Uskonnottomuutta tarkastellaan yhdenvertaisesti muiden katsomusten rinnalla.

Varhaiskasvatus on uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti **sitouttamatonta** toimintaa. Sitouttamattomuus tarkoittaa, että katsomuksia tarkastellaan tasaveroisina arvottamatta niitä. Lasta ei saa ohjata mihinkään katsomukseen eikä häneen saa katsomuksellisesti vaikuttaa.

Lapsella on oikeus koskemattomuuteen

Suomessa laki kieltää lapsen fyysisen rankaisemisen. Lapsella on oikeus koskemattomuuteen. Henkilöstöllä on velvollisuus puuttua ja keskustella näistä asioista huoltajien kanssa, jos henkilökunta epäilee, että lasta rangaistaan esimerkiksi lyömällä tai tukistamalla.

Suomessa tyttöjen ja naisten sukuelinten ympärileikkaus eli silpominen on rangaistavaa rikoslain pahoinpitelyä koskevien säännösten nojalla. Sukuelintä vakavasti vahingoittavat teot täyttävät törkeän pahoinpitelyn tunnusmerkistön. Myös silpomisen suunnittelussa on kyse lapsen törkeän pahoinpitelyn suunnittelusta, joka on rikos, josta viranomaisilla on ilmoitusvelvollisuus. Poikien osalta ympärileikkaus on tarkoin säädeltyä.

Kunniaan liittyvä väkivalta voi ilmetä esimerkiksi henkisenä, fyysisenä, seksuaalisena ja taloudellisena väkivaltana, painostamisena, uhkailuna, pakottamisena, rajoittamisena, eristämisenä ja vainoamisena.

Varhaiskasvatuksen lainsäädäntö ja varhaiskasvatussuunnitelmien kokonaisuus

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tietoa-varhaiskasvatuksesta-monialaisen-yhteistyon-tueksi#anchor-lisatietoa-varhaiskasvatuksen-lainsaadannosta-ja-varhaiskasvatussuunnitelmien-kokonaisuudesta>

Tarkasta tietosi Väestötietojärjestelmässä <https://dvv.fi/todistukset-ja-henkilotiedot-vaestotietojarjestelmassa>

Katsomuskasvatus varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatus/varhaiskasvatuksen-tueksi/katsomuskasvatus-varhaiskasvatuksessa-ja-esiopetuksessa>

THL Poikien ei-lääketieteellinen ympärileikkaus <https://thl.fi/ohjeita-ammattilaisille/ilmoitusvelvollisuus-lapseen-kohdistuvasta-vakivallasta/ilmoittaminen-poikien-ei-laaketieteellisesta-ymparileikkauksesta>

THL Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen eli ympärileikkaus <https://thl.fi/ohjeita-ammattilaisille/tyttojen-ja-naisten-sukuelinten-silpomiseen-fgm-puuttuminen>

Varhaiskasvatuksen aloittaminen ja tutustuminen

Varhaiskasvatuksen aloituskeskustelu ja tutustuminen sekä päivittäiset kuulumiset ja säännölliset lapsen vasukeskustelut ovat tärkeitä, koska ne vaikuttavat lapsen varhaiskasvatuksen järjestämiseen. Onnistunut varhaiskasvatuksen aloittaminen on tärkeää varhaiskasvatuksen ja kodin yhteistyön rakentumisen ja perheen kotoutumisen kannalta. Sen avulla luodaan perusta molemminpuoliselle luottamussuhteelle. Yhteistyössä huomioidaan perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset.

Hyväksyvällä perheen kielten ja kulttuurin huomioimisella on lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehittymiseen suuri merkitys. Huoltajille kerrotaan, miten he voivat osallistua ja tehdä yhteistyötä varhaiskasvatuksessa. Lapsen tutustumisaikana on tärkeää kannustaa huoltajaa olemaan lapsen mukana varhaiskasvatuksessa 1–2 viikkoa. Näin lapsi ja huoltaja saavat mahdollisuuden tutustua lapsiryhmän toimintaan ja arkeen.

Usein kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksen, järjestetään **aloituskeskustelu**. Aloituskeskustelussa on hyvä kertoa perheille erilaisista arkeen liittyvistä käytänteistä kuten aterioista, lepohetkistä ja ulkoilun merkityksestä osana varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa.

On tärkeä käydä myös läpi vaatetukseen liittyviä asioita kuten, että lapsi tarvitsee säänmukaiset varusteet ja varavaatteet sekä millaista on kerrospukeutuminen. Huoltajien kanssa keskustellaan muista varhaiskasvatuspäivän aikana tarvittavista lapsen tarvikkeista, poissaolon ilmoittamisen käytännöistä, tuonti- ja hakutilanteiden käytännöistä sekä varmistetaan, että heillä on toimipaikan yhteystiedot. Lisäksi keskusteluissa kerrotaan siitä, miksi on tärkeää, että lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen säännöllisesti. Esimerkiksi kielellisen kehityksen kannalta lapsi hyötyy päivittäisestä läsnäolosta.

Kun lapsen varhaiskasvatuksen aloittaminen tulee ajankohtaiseksi <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatuksen-palveluohjaus-ja-neuvonta#anchor-kun-lapsen-varhaiskasvatuksen-aloitus-tulee-ajankohtaiseksi>

Lue lisää varhaiskasvatuksen yhteistyöstä ja tiedonsiirrosta <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatuksen-ja-neuvolan-yhteistyo#anchor-varhaiskasvatuksen-ja-neuvolan-yhteistyo-on-lain-velvoittamaa>

Muista keskustella huoltajien kanssa

- Tutustuminen varhaiskasvatukseen yhdessä lapsen kanssa, huoltaja lapsen mukana varhaiskasvatuksessa ensimmäiset 1–2 viikkoa
- Mitä lapsen varhaiskasvuspäivä sisältää: ikätasoinen toiminta, tavoitteellinen pedagoginen toiminta, mahdollisuus leikkiin ja kavereihin, ilmaiset ateriat
- Päivittäinen ulkoilu ja sään mukainen vaatetus
- Lepohetket, varavaatteet, vaipat, unikaveri ja muut lapsen tarvitsemat tarvikkeet
- Mahdollinen lääkitys lääkehoitosopimuksen mukaisesti
- Varhaiskasvatus perustuu yhteiselle arvoperustalle, joka pohjautuu muun muassa Lapsen oikeuksien sopimukseen ja varhaiskasvatukseen lakiin
- Lapsen kasvatus Suomessa
- Lapsen oikeus fyysiseen koskemattomuuteen
- Myönteisen minäkuvan ja identiteetin rakentaminen/vahvistaminen
- Lapsella on oikeus saada tarvitsemaansa tukea
- Lapsen haku- ja tuontitilanteet
- Yhteistyö huoltajien kanssa, muun muassa aloituskeskustelu, Lapsen vasu (varhaiskasvatussuunnitelma), päivittäiset kuulumistenvaihdot, muu osallistuminen ja viestintä kodin sekä varhaiskasvatuksen välillä
- Lapsen äidinkielen tai äidinkielten tukeminen
- Suomi tai ruotsi toisena kielenä, tämän kielen oppimisen tukeminen
- Mitä esiopetus on

Kielitietoinen varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta ryhmässä tai lähiympäristössä läsnä oleviin kieliin, teksteihin ja kulttuureihin. Kielitietoinen varhaiskasvatus tukee jokaisen lapsen kielen kehitystä ja varhaiskasvatuksen opetuskielen oppimista.

Kielitietoisissa yhteisöissä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista. Niissä ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Lapsia rohkaistaan käyttämään kieltä monipuolisesti. Kaksikieliset ja monikieliset lapset voivat puhua ja käyttää omia äidinkieliään varhaiskasvatuksessa. Monikielisyyden näkyväksi tekeminen tukee lasten kehitystä kulttuurisesti moninaisessa maailmassa.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön tulee tiedostaa, että he ovat lapsille kielellisiä malleja, ja heidän tulee kiinnittää huomiota omaan kielenkäyttöön sekä sanattomaan viestintään. Henkilöstö rohkaisee lapsia käyttämään kieltä monipuolisesti. Lasten kielelliset lähtökohdat huomioidaan varhaiskasvatuksessa ja lapselle annetaan aikaa ja mahdollisuuksia vaihteleviin kielenkäytön tilanteisiin.

Huoltajia voidaan kannustaa osallistumaan varhaiskasvatuksen toimintaan. Koko ryhmän kielitietoisuutta voi rikastaa antamalla huoltajille ja eri kielisille työntekijöille mahdollisuuksia opettaa lauluja, numeroita tai lukea satuja lasten kielillä. On tärkeää keskustella huoltajan kanssa siitä, miten tärkeää lapselle lukeminen on. Samalla voidaan kertoa myös kirjaston monikielisistä palveluista.

Suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetus

Lapsen kielen kehitystä ja varhaiskasvatuksen opetuskielen, eli suomen tai ruotsin oppimista tuetaan varhaiskasvatuksessa suunnitellusti ja monipuolisesti lapsen tarpeista lähtien. Kielen oppiminen tapahtuu leikin avulla päivän kaikissa tilanteissa. Lasten kanssa keskustellaan, asioita nimetään ja lasten kanssa luetaan esimerkiksi satuja. Varhaiskasvatuksessa voi myös työskennellä opettajia, jotka ovat erikoistuneet suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetukseen. Heidän työnkuvastaan on hyvä kertoa huoltajille.

Huoltajien kanssa keskustellaan siitä, miksi toisen kielen oppimiselle on tärkeää, että lapsi on säännöllisesti paikalla varhaiskasvatuksessa. Huoltajien kanssa keskustellaan myös siitä, että kielen oppiminen vie aikaa. Tutkimuksissa on havaittu, että lapsen suomen kielen oppiminen voi hidastua, jos lapsi ei osallistu varhaiskasvatukseen säännöllisesti. Tutkimusten mukaan monikielinen ympäristö ei hidasta lapsen kielen kehitystä.

Lapsen äidinkielen tai äidinkielten tukeminen

On tärkeää, että lapsi oppii suomen tai ruotsin kielen lisäksi myös oman äidinkieltensä. Lapsella voi olla yksi tai useampi äidinkieli. Äidinkielen osaaminen luo pohjan muiden kielten oppimiselle, eli kun lapsi osaa äidinkieltään hyvin, hänen on helpompaa oppia muita kieliä. Lapset voivat puhua ja käyttää myös omia äidinkieliään varhaiskasvatuksessa, samalla kun he opettelevat varhaiskasvatuksen opetuskieltä. Lapsi voi oppia useita kieliä yhtä aikaa.

Kun suomen tai ruotsin kielen osuus lisääntyy lapsen päivän aikana ja sen merkitys kasvaa, varsinkin esiopetuksessa, huoltajien tulisi tietoisesti vahvistaa lapsen äidinkieliä esimerkiksi lukemalla, nimeämällä ja keskustelemalla lapsen kanssa omalla äidinkielellään. Huoltaja huolehtii kotona lapsen oman äidinkielen tai äidinkielten ylläpitämisestä. Monikielisyys ei itsessään viivästyä kielen kehitystä, eikä ole kehityksellisen kielihäiriön riskitekijä.

On tärkeää, että huoltajat tarkkailevat lapsen äidinkielen kehitystä ja huomaavat jos lapsella on ongelmia oman äidinkielen oppimisessa. Kolmiosaisen KieliPeda-työvälineen avulla voidaan tarkastella yhteistyössä huoltajien kanssa monikielisen lapsen kielimaailmaa ja seurata monikielisen lapsen suomen tai ruotsin kielen taitojen edistymistä. Huoltajille kerrotaan kirjaston käytön mahdollisuuksista, myös oman äidinkielen oppimisen tukena.

Kielitietoinen varhaiskasvatus ja esiopetus <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/kielitietoinen-varhaiskasvatus-ja-esiopetus>

Maahanmuuttotataustaiset oppijat varhaiskasvatuksessa <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/maahanmuuttotataustaiset-oppijat-varhaiskasvatuksessa>

Monikielisen lapsen kielen kehityksen tukeminen <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/monikielisen-lapsen-kielen-kehityksen-tukeminen>

Monikielisten lasten kielen kehityksen viiveisyys ja puheterapia <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/kielen-kehityksen-vaikeudet-varhaislapsuudessa#anchor-monikielisten-lasten-kielen-kehityksen-viiveisyys-ja-puheterapia>

KieliPeda- ja KieliVertailu työvälineet ja fonetiikka kielitietoisien varhaiskasvatuksen tukena <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/kielipeda-ja-kielivertailu-tyovalineet-ja-fonetiikka->

[kielitietoisien#anchor-kielipeda-tyovaline](#)

Esiopetuksesta perusopetukseen

Esiopetus on pääsääntöisesti 6-vuotiaille annettavaa suunnitelmallista ja tavoitteellista opetusta, jota annetaan pääsääntöisesti vuotta ennen perusopetuksen alkamista. Esiopetus on velvoittavaa eli pakollista, ja esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä.

Esiopetuksessa lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Lisäksi se tarjoaa lapsille tilaisuuksia olla monipuolisessa vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja vahvistaa sosiaalisia taitoja.

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Lapsella on oikeus osallistua esiopetusvuoden aikana esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen.

Esiopetuksen ja perusopetuksen yhteistyö edistää lapsen koulun aloitusta.

Kun lapsi siirtyy perusopetukseen, huoltajien kanssa tulee keskustella oman äidinkielen opetukseen osallistumisesta, sen eduista ja hyödyllisyydestä. Huoltajille tulee myös antaa neuvoja siitä, miten huoltaja voi hakea lapselle oman äidinkielen opetusta opetuksen järjestäjän palveluissa. Monissa kunnissa oman äidinkielen opetukseen ilmoittaudutaan samalla, kun oppilas ilmoittautuu ensimmäiselle luokalle. Kunta voi järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta esiopetusikäisille maahanmuuttotilaisuuksille.

Perusopetukseen valmistava opetus esiopetusikäisille

Osa kunnista tarjoaa esiopetuksessa perusopetukseen **valmistavaa opetusta**, jossa lapsi saa enemmän tukea suomen tai ruotsin kielen oppimiseen. Valmistavaa opetusta tarjotaan lapselle 900 tuntia vuodessa. Esiopetusikäisillä valmistava opetus järjestetään esimerkiksi siten, että lapselle tarjotaan esiopetusta ja valmistavaa opetusta yhteensä 24 tuntia viikossa.

Opetukseen voivat osallistua *ulkomailla syntyneet* maahanmuuttotilaiset lapset. Valmistavassa opetuksessa opitaan opetuskielen eli suomen tai ruotsin kielen perusteet sekä eri oppimisen alueisiin liittyvää kieltä ja käsitteitä leikkillisesti ja toiminnallisesti. Tavoitteena on valmiuksien antaminen esiopetukseen ja perusopetukseen osallistumiseen.

Valmistavassa opetuksessa on tärkeää tehdä yhteistyötä huoltajien kanssa. Huoltajille kerrotaan opetuksen tavoitteista ja sisällöistä sekä käytännön järjestelyistä. Heille kerrotaan myös, miten lapsi edistyy valmistavan opetuksen aikana. On erityisen tärkeää kertoa hyvissä ajoin siitä, miten lapsen oppimisen polku jatkuu valmistavan opetuksen jälkeen.

Perusopetukseen valmistava opetus <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetukseen-valmistava-opetus>

Laaja-alainen osaaminen ja oppimisen alueet (varhaiskasvatus ja esiopetus) -video
<https://youtu.be/LbzyInU0NBY?si=GLwJUOp3-IZXC-fj>

Lapsen tuki

Jokaisella lapsella on varhaiskasvatuksessa oikeus oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin **tukeen**, jos hänen tarpeensa sitä edellyttävät. Tuki voi olla esimerkiksi:

- pienryhmätoimintaa
- erityisopettajan antamaa tukea
- kuvien tai apuvälineiden käyttöä tai
- lisäohjausta erilaisissa arjen tilanteissa.

Lapsi voi tarvita tukea lyhyen aikaa tai pitkäkestoisesti. Tuesta keskustellaan aina huoltajan kanssa ja tarvittaessa siitä tehdään päätös. On tärkeää keskustella huoltajan kanssa tuesta ja siitä, että lapselle annettava tuki ei leimaa lasta tai vaikuta hänen oppimisen polkuunsa kielteisesti.

Varhaiskasvatuksessa annetaan tukea lapsen tarpeen mukaan <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tietoa-varhaiskasvatuksesta-monialaisen-yhteistyon-tueksi#anchor-varhaiskasvatuksessa-annetaan-tukea-lapsen-tarpeen-mukaan>

Lapsen tuki varhaiskasvatuksessa <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatus/varhaiskasvatuksen-tueksi/lapsen-tuki-varhaiskasvatuksessa>